

Sygnatura akt IX C 1048/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W., dnia 29-04-2013 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IX Wydział Cywilny
w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Zawiślak

Protokolant: Agnieszka Baca - Domin

po rozpoznaniu w dniu 15.04.2013 r. we W.

na rozprawie

sprawy z powództwa **T. M.**

przeciwko **D. S. (1), I. S. (1)**

- o zapłatę

I. umarza postępowanie w zakresie kwoty 7.100 zł;

II. zasądza od pozwanych D. S. (2) i I. S. (2) solidarnie na rzecz powoda T. M. kwotę 6.506 zł (sześć tysięcy pięćset sześć złotych) z odsetkami w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego NBP liczonymi od kwot:

- 1745 zł od dnia 11.07.2012 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.08.2012 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.09.2012 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.10.2012 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.11.2012 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.12.2012 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.01.2013 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.02.2013 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.03.2013 r. do dnia zapłaty;

- 529 zł od dnia 11.04.2013 r. do dnia zapłaty;

III. oddala dalej idące powództwo;

IV. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 1.296 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IX C 1048/12

UZASADNIENIE

Powód T. M. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych D. S. (2) i I. S. (1) kwoty 16.200 zł wraz z odsetkami maksymalnymi od dnia 4 lipca 2012r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

Powód wskazał, że 24.02.2012r. udzielił pozwanemu D. S. pożyczki, którą pozwany zobowiązał się zwrócić w osiemnastu miesięcznych ratach po 950 zł każda. Pozwana I. S. (1) poręczyła wobec powoda za zobowiązanie pozwanego, podpisując się na umowie. Powód wskazał, że pozwany uiścił pierwszą niepełną ratę, po czym zaprzestał dokonywania wpłat. Powód wskazał, że wezwanie do zapłaty kierowane do pozwanych pozostało bezskuteczne. Wskazał, że zgodnie z treścią umowy powód zobowiązał się do zapłaty odsetek maksymalnych w przypadku opóźnienia.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 10 października 2012r. powództwo zostało uwzględnione w całości.

W sprzeciwach od powyższego nakazu zapłaty pozwani zaskarżyli go w całości wnosząc o oddalenie powództwa.

Pozwany D. S. (1) wskazał, że pozostaje w trudnej sytuacji materialnej, wraz z żoną są bezrobotni, poszukują pracy, mają dwoje małych dzieci i pozostają na utrzymaniu matki pozwanego. Pozwany przyznał że zaciągnął pożyczkę u powoda na kwotę 7.000 zł. Przyznał też, że nie spłacił jej poza pierwszą ratą w wysokości 900 zł. Zarzucił że udzielając mu pożyczki powód przedstawił mu do podpisania umowę in blanco, której treść, również co do wysokości kwoty pożyczki, wpisał po jej podpisaniu, o czym pozwany dowiedział się dopiero z chwilą otrzymania nakazu zapłaty. Pozwany zarzucił, że powód wykorzystał jego trudne położenie, oszukał go i wprowadził w błąd podstępnie, co wypełnia przesłanki uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia woli. Wskazał nadto, że powód skłonił pozwaną do podpisania się pod treścią umowy jako świadka zawarcia umowy, a nie poręczyciela.

Pozwana I. S. (1) potwierdziła, że utrzymuje rodzinę pozwanego ze swojej emerytury. Potwierdziła, że pozwany otrzymał od powoda kwotę 7.000 zł. Potwierdziła też, że pozwany podpisał umowę in blanco co do jego danych i kwoty pożyczki. Wskazała, że na umowie podpisała się jako świadek co do wysokości udzielonej pożyczki, a nie poręczyciel.

Na rozprawie w dniu 07.02.2013r. pozwany zobowiązał się do zapłaty w ratach kwoty 6.100 zł wskazując, że nie stać go na jednorazową spłatę, po 200-300 zł miesięcznie. Wskazał, że utrzymuje się z prac dorywczych – zleceń w firmie teścia oraz pobiera zasiłek rehabilitacyjny w kwocie 1300 zł. Wskazał, że dwukrotnie uległ wypadkowi w pracy co utrudnia mu znalezienie zatrudnienia. Pozwany zarzucił, że nie otrzymał odpisu umowy od powoda, a jedynie kartkę z harmonogramem spłat, w której nie wykazano wysokości rat.

Powód przesłuchany informacyjnie na rozprawie w dniu 07.02.2013r. oświadczył, że pożyczył pozwanemu kwotę 8.000 zł, a spłaty miały nastąpić po 950 zł miesięcznie. Dane pozwanej zostały przez niego spisane celem uzyskania poręczenia. Przyznał, że pozwany spłacił pierwszą ratę.

Na rozprawie w dniu 15.04.2013r. powód ograniczył powództwo do kwoty 9.100 zł wraz z odsetkami maksymalnymi od dnia 04.07.2012r., cofając pozew w pozostałym zakresie bez zrzeczenia się roszczenia.

Pozwany wyraził zgodę na cofnięcie pozwu w imieniu własnym oraz pozwanej jako pełnomocnik pozwanej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24.02.2012r. we W., pomiędzy T. M., a D. S. (1) została zawarta pisemna umowa pożyczki. Pożyczkobiorca zobowiązał się, że spłaci pożyczkę dokonując wpłat na rzecz pożyczkodawcy, w 18 miesięcznych ratach po 950 zł do 10-go dnia każdego miesiąca poczynając od 10.03.2012r.

Strony ustaliły, że w przypadku zwłoki w spłacie którejkolwiek z rat, pożyczkobiorca zapłaci pożyczkodawcy odsetki umowne w wysokości maksymalnej w skali roku, zgodnie z art. 359 § 2 (1) k.c. za każdy dzień opóźnienia, a dodatkowo pożyczkodawca może żądać niezwłocznej zapłaty pozostałej do zapłaty kwoty.

Na umowie znajdują się podpisy pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy. W treści umowy dopisano pismem ręcznym następujące oświadczenie: „współodpowiedzialna za spłatę pożyczki jest matka pana S., pani S. I. D.”, podano też nr PESEL, nr dowodu osobistego oraz wysokość świadczenia emerytalnego I. S. (1). Pod tym oświadczeniem podpisała się I. S. (1).

Dowód: umowa pożyczki z 24.02.2012r. k. 9

W rzeczywistości powód pożyczył pozwanemu 7.000 zł.

Dowód: przesłuchanie pozwanego k. 79-80

W marcu 2012 r. pozwany dokonał wpłaty na rzecz powoda kwoty 900 zł. Pozostałej części pożyczki nie spłacił.

Okoliczność bezsporna

Wezwanie do zapłaty kierowane do pozwanego pozostało bezskuteczne.

Okoliczność bezsporna

Pozwany D. S. (1) utrzymuje się z prac dorywczych oraz zasiłku rehabilitacyjnego. Ma na utrzymaniu żonę, oraz dwoje dzieci.

Pozwana I. S. (1) utrzymuje się ze świadczenia emerytalnego w wysokości 2000 zł.

Dowód: przesłuchanie pozwanego k. 79-80

Odsetki maksymalne na dzień 24.02.2012 r. wynosiły 24 %.

Okoliczność znana z urzędu

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

W związku z częściowym cofnięciem powództwa w zakresie kwoty 7.100 zł , na które to cofnięcie pozwany wyraził zgodę zarówno w imieniu własnym, jak i jako pełnomocnik pozwanej, postępowanie w tym zakresie należało umorzyć na podstawie art. 203 k.p.c. w zw. z art. 355 § 1 k.p.c.

Okolicznościami bezspornymi pozostawało, że w dniu 24.02.2012r. strony zawarły umowę pożyczki, którą pozwany zobowiązał się zwrócić w 18 ratach po 950 zł oraz okoliczność, że poza kwotą 900 zł, pozwany nie dokonał spłaty pożyczonej sumy. W pozostałym zakresie, w szczególności co do wysokości pożyczonej kwoty, Sąd za podstawę ustaleń przyjął przeprowadzone dowody, w szczególności przesłuchanie pozwanego.

Odnosząc się do zarzutu pozwanych, że pozwana I. S. (1) nie poręczyła za syna spłaty pożyczki z 24.02.2012r., wskazać należy, że pozwani, na których przeniesiony został ciężar dowodu wobec zakwestionowania tej okoliczności, nie wykazali, że podpis pozwanej na umowie pod oświadczeniem o poręczeniu nie jest jej podpisem, czy też został złożony później. Przeczy temu umieszczenie na nim danych pozwanej, w tym nr PESEL, wysokości pobieranego przez nią świadczenia emerytalnego, czy numeru dowodu osobistego, a także lokalizacja podpisu pozwanej, bezpośrednio pod oświadczeniem. W świetle brzmienia tego oświadczenia, nie zmienia jego charakteru przekonanie pozwanej, że składała go nie jako poręczyciel, lecz jako świadek zawartej umowy. Wskazuje się, że niezbędnymi elementami

poręczenia są oświadczenia stron ujawniające w sposób dostateczny wolę poręczyciela do zobowiązania się względem wierzyciela, że wykona on określone zobowiązanie, gdyby dłużnik główny go nie wykonał (zob. art. 876 § 1 k.c.). Nie oznacza to jednak konieczności posłużenia się w oświadczeniu terminem "poręczam" (zob. Z. Radwański [w:] System prawa cywilnego, t. III, cz. 2, s. 1060; tenże [w:] System prawa prywatnego, t. 8, s. 405). Zawarte w umowie oświadczenie pozwanej jest wystarczające, by w sposób nie budzący wątpliwości uznać je za poręczenie. Także okoliczności w jakich zostało umieszczone na umowie za tym przemawiają. Powód konsekwentnie twierdził, iż żądając aby matka pozwanego podpisała umowę, zależało mu na uzyskaniu dodatkowego zabezpieczenia spłaty pożyczki. Pozwana musiała mieć tego świadomość. Pośrednio wynika to także z przesłuchania jej syna. Twierdzenia pozwanych, jakoby miała być tylko świadkiem zawarcia umowy" są sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego.

Pozwanych należało zatem uznać za dłużników solidarnych (zob. art. 881 k.c.)

Odnosząc się do głównego zarzutu pozwanych wskazać należy, że z treści umowy nie wynika, w jakiej wysokości udzielona została pożyczka, brak jest w umowie zarówno jej wartości nominalnej oraz wysokości oprocentowania kapitałowego. Poza zastrzeżeniem odsetek maksymalnych oraz harmonogramem spłaty, nie sposób na podstawie treści umowy ustalić jaką część poszczególnych rat stanowi sama kwota pożyczki, a jaką odsetki, oraz co i w jakiej wysokości stanowi pozostałą część żądanej kwoty. Taka konstrukcja umowy pożyczki stanowi niewątpliwie próbę obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych (zob. art. 359 § 2 [1] k.c.). Z tego też powodu w zakresie ustalenia faktycznej kwoty pożyczki Sąd dał wiarę twierdzeniom pozwanych i uznał, że kwota wręczona na skutek zawartej umowy D. S. (1) wyniosła 7.000 zł. Twierdzenia powoda były w tym zakresie o tyle niewiarygodne, że w toku procesu kilkakrotnie zmieniał on stanowisko co do faktycznej kwoty pożyczki, w pozwie wskazywał na kwotę 16.200 zł, przesłuchiwany na rozprawie podał, że pożyczył pozwanemu kwotę 8.000 zł, a resztę stanowiły odsetki, a ostatecznie dokonał częściowego cofnięcia powództwa, podtrzymując je jedynie w zakresie kwoty 9.100 zł. Nie sposób na podstawie przesłuchania powoda zweryfikować jaką faktycznie kwotę pożyczył pozwanemu, a brzmienie treści umowy nie rozwiewa tych wątpliwości.

Z treści umowy wynika nadto, że pożyczka udzielona pozwanemu była oprocentowana, jednak nie wskazano stopy procentowej, według której naliczane były odsetki. Analizując jednak wysokość poszczególnych rat, które miały być spłacane według harmonogramu, przy założeniu że jej nominalna suma ukształtowana była na wskazanym wyżej poziomie, Sąd doszedł do przekonania, że oprocentowanie zostało zastrzeżone w sposób znacznie przekraczający odsetki maksymalne. W orzecznictwie tymczasem wskazuje się, że zastrzeżenie w umowie pożyczki między osobami fizycznymi odsetek w wysokości nadmiernej, nie mającej uzasadnienia ani w wysokości inflacji ani w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej może być sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2005 r. II CK 742/04). Z tego też powodu zastosowanie znajdzie art. 359 § 2 (1) i § 2 (3) k.c., a postanowienia umowy zastrzegające nadmierne odsetki staną się nieważne co do nadwyżki. Nadwyżkę zaś stanowią odsetki przerastające wysokość odsetek maksymalnych. Nieważność postanowienia umowy w przedmiocie wysokości odsetek wywołuje bowiem taki skutek, jak gdyby wysokość ta nie była w inny sposób oznaczona. Dotyczy to zarówno wynagrodzenia za wskazany w umowie okres korzystania z pożyczonych pieniędzy, jak i odszkodowania z tytułu opóźnienia zwrotu tych pieniędzy. Odsetki maksymalne odwołują się do tzw. stopy kredytu lombardowego NBP, funkcjonującej na bankowym rynku kredytowym, która w dacie podpisania umowy kształtowała się na poziomie 24%. Przyjęcie odsetek kapitałowych we wskazanej wysokości, pozwala na ustalenie rzeczywistej wysokości raty. Cała pożyczka (7.000 zł) oprocentowana była za okres 18 miesięcy tj. od 24.02.2012r. do 24.08.2013r. na kwotę 2.518,38 zł. Kwota pożyczki wraz z odsetkami kapitałowymi stanowiła wynosiła więc 9.518,38 zł.

Mając na względzie zastrzeżenia umowne i uwzględniając wolę stron w tym zakresie, zachować należało ratalny sposób spłaty przedmiotowej kwoty. Sąd uznał bowiem, że zapis umowny przewidujący, że pożyczkobiorca może żądać niezwłocznej zapłaty pozostałej do zapłaty kwoty w przypadku zwłoki w spłacie którejkolwiek z rat, dotknięty jest wadą nieważności. Z tego zapisu, analizowanego w kontekście całej umowy, która co należy podkreślić nie zawiera postanowień co do wysokości pożyczki oraz jej oprocentowania, nie wynika jakiej kwoty ten zapis dotyczy. Nie sposób ustalić, czy pożyczkodawca jest uprawniony do żądania kwoty samej pożyczki, czy też pożyczki wraz

z odsetkami i innymi kosztami, a jeśli tak - to jakimi i w jakiej wysokości. Pożyczkobiorca postawiony zostaje w sytuacji, gdy pożyczkodawca na podstawie przedmiotowego zapisu może dochodzić od niego kwoty w sposób dowolnie ukształtowany i w dowolnej wysokości. Powyższe zastrzeżenie umowne przekracza ramy swobody umów (art. 353 [1] k.c.) i jako takie musi być uznane nie tylko za sprzeczne z naturą stosunku zobowiązaniowego łączącego strony, ale też godzące w zasady współżycia społecznego, co zresztą zarzucał pozwany, wskazując dodatkowo na wykorzystanie przez powoda jego przymusowej sytuacji materialnej. Zawarcie w umowie zapisu przyznającego uprawnienia wierzycielowi do żądania całej, nieokreślonej konkretnie kwoty, w której jak wskazano niewątpliwie zawierają się też odsetki znacznie przekraczające odsetki maksymalne, miało też na celu obejście przepisów ustawy i jako takie musi skutkować jego nieważnością. (art. 58 k.c.).

Mając na uwadze powyższe, zasądając roszczenie należało zachować jego ratalny charakter, co przy kwocie 9.518,38 zł pożyczki i 18 ratach pozwala ustalić wysokość każdej z nich na kwotę 529 zł. W dacie orzekania (29.04.2013r) wymagalnych było 14 z 18 rat – od lutego 2012r. do kwietnia 2013r., stąd kwota wymagalnej pożyczki wraz z odsetkami kapitałowymi, wynosiła 7.406 zł. Zaliczając na jej poczet uiszczoną przez pozwanego kwotę 900 zł, Sąd zasądził na rzecz powoda pozostałą do zapłaty kwotę, tj. 6.506 zł.

O odsetkach za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. przyjmując zgodnie z treścią umowy stopę procentową odsetek maksymalnych. Pierwsza z rat, od których są naliczane odsetki, stanowi sumę wymagalnych rat za okres od marca 2012r. do lipca 2012r. przy zaliczeniu wpłaconych przez powoda kwot 500 zł i 400 zł. I tak, za marzec i kwiecień 2012r. pozostała do zapłaty wymagalna kwota 158 zł. (129 zł + 29 zł). Należało do niej doliczyć raty za okres od maja do lipca 2012r, co daje kwotę 1.745 zł. (529 x 3 + 158). Od pozostałych rat, za datę początkową biegu odsetek, przyjęto datę wymagalności wynikającą z umowy i harmonogramu spłat.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w punkcie II. sentencji, oddalając w punkcie III. powództwo w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 zd.1 k.p.c. Strona powodowa wygrała proces w 40,12 %. Z poniesionych przez nią kosztów procesu w wysokości 3.227 zł (opłata sądowa 810 zł, koszty zastępstwa procesowego 2417 zł), zwrotowi podlegała kwota 1.296 zł. (3.227 x 40,12 %), o czym orzeczono w punkcie IV. sentencji wyroku.